

Nr 192.

Godkänd av första kammaren den 27 maj 1915.

Godkänd av andra kammaren den 27 maj 1915.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 60.)

Till Konungen.

I en till riksdagen den 12 februari 1915 avlåten proposition, nr 69, har Eders Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Det författningsförslag, som framlägges i förevarande proposition, är i fråga om dispositionsrätten över skogen byggt på samma grundprincip som den, vilken nu gäller för ifrågavarande landsändar, eller att skogsägaren får tillgodogöra sig skogen allenast efter utsyning och stämpling av vederbörande skogstjänsteman; dock att avverkning till husbehov får

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 14 saml., 76 häft. (Nr 192.)

försiggå fritt. De regler för utsynings verkställande, vilka nu gälla, återfinnas i 58 § i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894. Detta lagrum stadgar, att skogen ej må hårdare anlitas än med dess bestånd i framtiden är förenligt samt att utsyningen helst bör så inskränkas, att skogen fortfarande må lämna enahanda årlig tillgång på träd, som äro användbara till timmer eller bräder; dock att fullmogen skog ej må så länge sparas, att den av ålder eller eljest tager skada.

Ända till på senare tiden torde skogsbruket å ifrågavarande trakter hava bedrivits i nära överensstämmelse med detta stadgande, d. v. s. mera extensivt, haft en på avverkning av grövre timmerträd inriktad karaktär. På senare åren hava emellertid förutsättningarna för intensivare skogsbruk förbättrats, främst tack vare ökade avsättningsmöjligheter även för virke av smärre dimensioner, och vid sidan härav har ett vaknande intresse för skogsvård givit sig till känna även hos enskilda mindre skogsägare, varom de inom Norrbottens och Västerbottens län arbetande skogsvårdsnämndernas verksamhet bär vittnesbörd.

I förevarande författningsförslag, som är avsett att för nu ifrågavarande skogars vidkommande ersätta ovan intagna, numera otidsenliga stadgande ävensom övriga, i skilda författningar förekommande bestämmelser i ämnet, synes också åstadkommande av en förbättrad skogsvård vara den ledande tanken. I sådant syfte hava i förslaget först och främst intagits åtskilliga föreskrifter rörande avverkningsplaners upprättande; se 3—5 §§. Dylika planer förekomma visserligen redan nu, men de torde i flera fall vara alltför summariska för att väl fylla sitt ändamål. Angående planernas innehåll, d. v. s. de regler, efter vilka avverkningarna skola företagas, hava bestämmelser meddelats i 5 §; och kommer riksdagen att härutinnan närmare uttala sig, då riksdagen genomgår förslaget i detalj. Vidare stadgas i 8 §, att vissa träd kunna, efter förrättningsmannens avgörande, överhållas såsom fröträd samt att dessa ej få avverkas utan vederbörande jägmästares tillstånd, och slutligen har i 9 § förrättningsmannen ålagts, bland annat, att i protokollet över förrättningen angiva de åtgärder för skogsvårdens befrämjande å utsyningsområdet, som må hava blivit i avverkningsplanen eller eljest föreskrivna såsom villkor eller angivna såsom behövliga.

Vid granskning av lagförslaget i detalj har riksdagen beträffande följande punkter funnit anledning till erinran:

2 §.

Riksdagen anser lämpligt, att det i denna paragraf intagna stadgande, att avverkning för fastighetens oundgängliga husbehov icke behöver föregås av utsyning och stämpling av vederbörande skogstjänsteman, utsträcker till att jämväl avse med fastigheten sambrukad fastighet. Riksdagen håller nämligen före, att då på åtskilliga ställen i de landsändar, där ifrågavarande författningsförslag är avsett att tillämpas, ofta händer, att fastigheter ligga i sambruk med varandra, en dylik utvidgning av rätten att fritt avverka för husbehov bör medgivas.

Det gjorda tillägget i slutet av paragrafen är uteslutande av redaktionell art.

3 §.

Riksdagen anser, att det i denna paragraf på två ställen förekommande ordet »jägmästare» bör ersättas med ordet »skogstjänsteman» och vill därvid framhålla, att genom användande av dylikt uttryck undanröjes den möjlighet, som enligt riksdagens mening kanske eljest skulle förefinnas, att uppfatta förevarande stadgande såsom hinder för att vid uppdelning av göromålen inom reviren på deras tjänstemän lägga det nu omhandlade arbetet på en revirassistent.

Liknande ändringar hava vidtagits i 6, 8, 10, 11 och 13 §§.

5 §.

Riksdagen anser, att då regler skola givas för avverkningsplanernas innehåll, bör icke någon viss teoretisk hushållningsprincip komma till uttryck i förordningen. Att tillämpa en dylik princip å ifrågavarande skogar torde icke vara lämpligt med hänsyn till skogarnas beskaffenhet. De äro i regel naturskogar, som hittills ej varit föremål för ordnad hushållning, och torde till mycket stor del bestå av såväl övermogen och dåligt växande skog som ock torkande och torra träd. Likaledes håller riksdagen före, att i förevarande författning allenast de allmänna riktlinjerna för skogshushållningen böra angivas, under det att, såsom i paragrafens sista stycke föreslås, de närmare bestämmelserna i ämnet meddelas av domänstyrelsen genom dess reglementariska föreskrifter. Det sätt, varpå nyssnämnda riktlinjer blivit i paragrafen angivna, synes riksdagen kunna godtagas. Slutligen vill riksdagen framhålla, att riksdagen upp-

fattar det i denna paragraf förekommande uttrycket »skogsägare» såsom åsyftande icke blott den för tillfället varande skogsägaren utan även de efter honom blivande ägarna av skogen, att riksdagen i uttrycket »uthålligt skogsbruk» icke lägger annat än skogens bevarande i framtiden samt att med nämnda uttryck, så tolkat, väl låter förena sig en strävan att med så stor skyndsamhet, som en god skogshushållning medgiver i dessa trakter med hänsyn till möjligheterna för naturlig återväxt, avverka överåriga eller skadade träd och på så sätt omföra ifrågavarande skogar till ordnade bestånd.

6 §.

Då det funnits vara av vikt, att underrättelse om utsyningsförrättningen meddelas skogsägaren på ett sätt, som innebär största möjliga säkerhet för att underrättelsen verkligen kommer honom till handa, har riksdagen ansett det böra föreskrivas, att brevet, varigenom underrättelsen meddelas, skall rekommenderas, i sammanhang varmed den tid, före vilkens utgång brevet skall avsändas, föreslagits skola utsträckas till tjugu dagar.

10 §.

Riksdagen anser, att uppodling av skogsmark till åker eller äng ej bör onödigtvis försvåras. I överensstämmelse härmed har ordet »skog» i början av paragrafen ersatts med ordet »barrträd», vilken ändring alltså innebär, att fällandet av lövträd för odlingsändamål skulle få försiggå fritt. Vidare har näst sista punkten av paragrafen ansetts böra underkastas ändring av sådan innebörd, att det stode fastighetsägaren eller åbon fritt att, utan att behöva avvakta trädens stämpling på rot, genast efter erhållet tillstånd till avverkningen företaga densamma, d. v. s. att träden skulle kunna stämplas först efter avverkningen, dock att det skulle ske, innan de avfördes.

Slutligen har riksdagen funnit lämpligt, att i paragrafen tydligt utsäges, att dess föreskrifter avse allenast det fall, att myckenheten av det virke, som skall för uppodlingen avverkas, överskrider vad som vid tillfället i fråga kan anses erforderligt för fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov.

12 §.

Riksdagen har icke velat underlåta att här uttala sin förväntan, att Kungl. Maj:t vid bestämmande av de grunder, efter vilka den i denna

paragraf omförmälda gottgörelse skall gäldas, i möjligaste mån tager hänsyn till skogsägarnas berättigade intressen.

15 §.

Riksdagen anser, att åtalsrätt icke bör tillkomma skogspersonalen. Riksdagen håller nämligen före, att då den skogägande befolkningen i dessa landsändar med avseende å dispositionsrätten över skogen ställts i visst beroende av sagda personal, är det av stor vikt, att ett gott förhållande råder dem emellan, och att följaktligen bestämmelser, som äro ägnade att rubba detsamma, böra undvikas. Härtill kommer, att bestyret med utförande av åtal inkräftar på skogspersonalens tid, vilken bör ägnas åt skogarnas skötsel. Enligt riksdagens mening bör alltså åtalsrätt tillkomma allenast allmänna åklagaren.

De ändringar, som ytterligare vidtagits i paragrafen, hava betingats dels av vad riksdagen beslutat ifråga om handhavandet av ifrågavarande författning och dels av numera vedertaget bruk att använda uttrycken allmän åklagare samt förvaltande och bevakande personal vid skogsstaten i stället för motsvarande uttryck i det kungl. förslaget.

17 §.

De ändringar, som här vidtagits, sammanhänga med ändringar i 15 §.

Under återopande av vad sålunda blivit anfört, får riksdagen tillkännagiva, att riksdagen, som icke kunnat i oförändrat skick antaga det i propositionen innefattade förslaget till förordning angående utsynning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden, för sin del antagit följande

Förordning

angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Med ändring av vad lag eller författning innehåller häremot stridande förordnas som följer:

1 §.

Å följande fastigheter, nämligen:

1) skatte- och frälsehemman samt lägenheter av skatte- eller frälse-natur inom avvitrade delar av Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker samt inom Särna socken med Idre kapellag av Kopparbergs län, allmännings- och husbehovsskogar dock undantagna;

2) utom lappmarkerna belägna skattehemman, som avses i förordningen den 29 juni 1866 angående dispositionsrätten över skogen å vissa skattehemman i Norrland och Kopparbergs län;

3) till enskilda sålda kronoöverloppsmarker, vilka omförmälas i skrivelsen till kammarkollegium den 29 juni 1866 angående dispositionen av sådana överloppsmarker, som icke lämpligen kunna användas vare sig till kronoparker eller anläggning av nya hemman, m. m. och kungörelsen den 26 maj 1899 angående förändring i gällande föreskrifter om åsättande av grundskatt m. m.; samt

4) inom avvitrade delar av de sex norra länen belägna kronohemman och krononybyggen under åborätt, skola vederbörande rättsägare med avseende å dispositionsrätten över skogen vara underkastade de inskränkningar, som i denna förordning stadgas.

2 §.

Avverkning av barrträd för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov må bedrivas allenast efter utsyning och stämpling av vederbörande skogstjänsteman.

Vad nu är stadgat gälle jämväl lövträd ovan odlingsgränsen.

Om tillstånd i vissa fall till fällande av träd för skogsmarks uppodling till åker eller äng stadgas i 10 §.

3 §.

Utsyning verkställes enligt avverkningsplan. Denna skall upprättas av vederbörande skogstjänsteman på fastighetsägarens eller åbons begäran eller ock, där den genom fastighetsägarens eller åbons egen försorg upprättats av annan sakkunnig person, efter granskning av överjägmästaren godkännas av domänstyrelsen.

Av skogstjänsteman upprättad plan skall, så snart ske kan, tillställas sökanden.

4 §.

Avverkningsplan skall upprättas särskilt för varje fastighet, där ej domänstyrelsen, efter framställning av den, som äger eller med åborätt innehar närbelägna fastigheter, förordnat, att skogen därå tills vidare skall utgöra en skogshushållningsenhet under gemensam avverkningsplan.

5 §.

Avverkningsplan skall avse viss tid och grundas på undersökning av skogen. Planen skall så upprättas, att skogsägarens ekonomiska intresse tillgodoses genom uthålligt skogsbruk med iakttagande av skogsvårdens krav särskilt i fråga om borttagande av överårig eller skadad skog samt höjande i övrigt av skogens alstringsförmåga.

Område, där i följd av markens försumpning, brist på fröträd eller andra omständigheter naturlig återväxt är väsentligt försvårad, skall i avverkningsplanen behandlas för sig.

Närmare föreskrifter för skogstjänstemännen rörande avverkningsplanen och dess tillämpning meddelas av domänstyrelsen.

6 §.

Utsyning sökes före den 1 april hos vederbörande skogstjänsteman; och åligger det denne att före den 1 påföljande oktober verkställa utsyningen och stämpla det utsynade virket.

Tiden, då förrättningen beräknas skola äga rum, skall genom för-

rättningsmannens försorg meddelas sökanden genom rekommenderat brev, som skall med posten avsändas senast tjugu dagar före förrättningen.

7 §.

Utsyning verkställes för en tid av tre år; dock må på domänstyrelsens prövning ankomma att, när särskilda skäl därtill äro, medgiva, att utsyning må därutöver ske för en tid framåt av högst tre år. Fråga om utsyning för längre tid framåt prövas av Konungen.

8 §.

Anser förrättningsmannen nödigt, att vissa träd tills vidare överhållas såsom fröträd, skall föreskrift härom lämnas vid förrättningen. Fröträden skola genom förrättningsmannens försorg förses med tydligt märke och må sedermera icke avverkas utan tillstånd av vederbörande skogstjänsteman.

9 §.

Innan förrättningsmannen avreser från stället, skall han, mot bevis, utan lösen tillställa sökanden eller hans ombud protokoll över förrättningen. Detta skall innehålla uppgift på det utsynade virkesbeloppets storlek, de åtgärder för skogsvårdens befrämjande å utsyningsområdet, som må hava blivit i avverkningsplanen eller eljest föreskrivna såsom villkor eller angivna såsom behöfliga, den tid, inom vilken föreskrivna åtgärder av dylikt slag skola vara vidtagna, ävensom beloppet av den ersättning, som skall utgå för förrättningen. Har föreskrift lämnats om fröträds överhållande, skola jämväl dessas antal och växtplats angivas i protokollet.

Protokollet skall förses med besvärshänvisning.

10 §.

Vill fastighetsägare eller åbo för skogsmarks uppodling till åker eller äng fälla barrträd utöver fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov, göre anmälan därom hos vederbörande skogstjänsteman; och åligge det denne att, så snart det lämpligen kan ske i sammanhang med annan tjänsteförrättning i orten, verkställa undersökning å den uppgivna odlingsmarken till utrönande av dess läge, storlek, beskaffenhet och tjänlighet till odling samt därefter till Konungens befallningshavande insända instrumentet över undersökningen med uppgift å

den tid, som anses erforderlig för odlingens fullbordande, jämte det yttrande i övrigt, vartill undersökningen kan föranleda. Önskar sökanden vinna snabbare handläggning av ärendet, äge han på egen bekostnad antingen för undersökning å marken påkalla skyndsamt åtgärd av vederbörande skogstjänsteman eller kronobetjänt, varefter denne med ärendet vidare förfar i den ordning ovan stadgas, eller ock låta undersökningen verkställas av lantmätare, lantbruksingenjör, jordbrukskonsulent eller två andra trovärdiga män samt insända däröver avgivet intyg jämte ansökan i ärendet till endera av förstnämnda tjänstemän, som har att med eget yttrande befordra ansökan till Konungens befallningshavandes prövning.

Finner Konungens befallningshavande det tillämnade odlingsföretaget vara av beskaffenhet, att den sökta avverkningen bör medgivas, meddele Konungens befallningshavande tillstånd därtill med utsättande av viss tid, inom vilken vid vite, som Konungens befallningshavande äger bestämma, odlingen skall vara fullbordad; skolande underrättelse om Konungens befallningshavandes beslut i ärendet meddelas skogstjänstemannen för sökandens förstänligande. Virket skall, innan det avföres, genom skogstjänstemannens försorg stämplas. Vad sålunda stämplat skall avräknas vid utsynning i övrigt å fastigheten.

11 §.

Den, som till annat ändamål än husbehov avverkar virke, vare pliktig att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som för utövande av kontroll över avverkningen meddelas av vederbörande förrättningsman.

12 §.

För utsynning och stämpling samt jämlikt 10 § verkställd undersökning skall sökanden till statsverket gälda gottgörelse enligt grunder, som bestämmas av Konungen.

Vid nu nämnda förrättningar ävensom vid upprättande av avverkningsplan skall sökanden utgöra nödig hantlangning.

13 §.

Ändring i avverkningsplan, upprättad av skogstjänsteman, må sökas genom besvär hos vederbörande överjägmästare före klockan tolv å sextionde dagen från den dag, planen blev fastighetsägaren eller åbon tillställd.

Den med skogstjänstemans beslut i annat ärende missnöjde må däröver föra klagan genom besvär hos vederbörande överjägmästare före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av beslutet.

Klagan över överjägmästarens beslut må föras genom besvär hos domänstyrelsen före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av samma beslut.

Den med domänstyrelsens beslut missnöjde må däröver hos Konungen föra klagan genom besvär, som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av samma beslut.

14 §.

Sker avverkning i strid mot de i denna förordning meddelade föreskrifter, vare straffet böter från och med tjugufem till och med fem hundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar å skogen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, vare den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande virkets värde.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfällad skog, som vid avverkning i strid mot denna förordnings föreskrifter tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

Förbrytelse mot 11 § straffes med böter från och med tio till och med ett hundra kronor.

15 §.

Rätt att i beslag taga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare samt den förvaltande och bevakande personal vid skogsstaten, som har att övervaka tillämpningen av denna förordning, men rätt att utföra åtal äge endast allmänna åklagaren. Har någon av nämnda befattningshavare vid skogsstaten gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos allmänna åklagaren.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

16 §.

Virke, som enligt denna förordning dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar, innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

17 §.

Böter, som enligt denna förordning ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning eller enligt 14 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas så, att tre fjärdedelar tillfalla kronan och en fjärdedel åklagaren; dock att, där annan behörig person verkställt beslaget, denne skall av åklagarandelen undfå hälften.

Försäljes i beslag taget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

18 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter eller vite, vartill någon på grund av denna förordning fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

19 §.

Utan hinder av bestämmelserna i denna förordning skola lapparna bibehållas vid dem medgivna rättigheter till skog.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1916; dock att för fastighet, som är besvärad av avverkningsrätt, upplåten före förordningens trädande i kraft, årliga avverkningsbeloppet ej må sättas högre än på grund av hittills tillämpade regler skolat ske, där ej mellan fastighetsägaren eller åbon, å ena, och avverkningsrättsinnehavaren, å andra sidan, annorlunda överenskommits. Ej heller verkar denna förordning rubbning i bestämmelser om utsyning, vilka av skogsstatens tjänstemän meddelats enligt förut gällande föreskrifter.

Stockholm den 27 maj 1915.

Med undersätlig vörndnad.